

A
B
C
D
E

Renhållningsförvaltningen
M I L J Ö O C H U T V E C K L I N G

Handläggare: Anita Tärnström
Tfn: 08 - 508 465 58

Renhållningsnämnden

Rapport om nämndens miljömiljardprojekt

Förslag till beslut

1. Rapporten läggs till handlingarna

Johan Castwall
Direktör

Anita Tärnström
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts gemensamt med ansvariga för projekten inom förvaltningen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har tilldelat Renhållningsnämnden medel för olika miljöprojekt. Redovisning om utfallet har lämnats dels för ansökningsomgång 1 vid nämndens sammanträde den 3 november 2004, dels för ansökningsomgång 2 vid sammanträdet den 29 juni 2005.

Förvaltningens rapport

Personal

De projekt som nämnden har tilldelats medel för är tid och resurskrävande genom att de skall genomföras inom förvaltningens ordinarie organisation. För vissa projekt har förvaltningen anlitat konsult eller projektanställt personal. Det kan bli aktuellt att fler externa resurser krävs för att genomföra projekten.

Rapportering

Förvaltningen rapporterar till Stadsledningskontorets miljömiljardskansli dels hur projekten fortskrider dels det ekonomiska utfallet i samband med tertialrapporteringen

Projekttid

Projekten löper med start från 2004 till och med år 2006, då dessa skall vara genomförda. En viss uppföljning av projekten kan ske under år 2007.

Inventering och märkning av farligt avfall i Lövsta

Tilldelade medel

500 000 kr.

Projektets syfte och mål

Målet är att identifiera, märka samt omhänderta produkter som i samband med rivning av byggnaderna inom Lövstaområdet kommer att bli farligt avfall. Resultatet av projektet är att det inför rivning av byggnaderna redan är fastlagt vilken typ och kvantitet av farligt avfall som finns. Dessutom kan en del av produkterna tas ut och redan i samband med identifieringen lämnas till t.ex. SAKAB eller annan likvärdig behandlare. Effekten blir att en del farligt avfall omhändertas redan nu och övrigt farligt avfall är definierat och ger ett bättre underlag för upphandling och anbudsgivning vid rivning.

Lägesstatus

Under första kvartalet har en inventering av byggnaderna gjorts för att kunna upphandla rivning av byggnaderna. I samband med detta har farligt avfall som inte ingår i någon fast utrustning lämnats iväg via Renhållningsförvaltningens "Farligt Avfall entreprenör" till rätt omhändertagande. Farligt avfall som ingår i fast utrustning har i allt väsentlig del identifierats och omhändertagandet av detta kommer att ingå i upphandling av rivningen av byggnaderna. Denna upphandling har påbörjats och beräknas vara klar under hösten 2005.

Erfarenheter hitintills

Identifieringen har dels kunna hitta material inom byggnaderna som kunnat tas omhand direkt, men har också varit en väsentlig och nödvändig del i förfrågningsunderlaget för rivningen av byggnaderna.

Rivning av vissa byggnader i Lövsta

Tilldelade medel

15 000 000 kr.

Projektets syfte och mål

Målet är att riva de byggnader inom Lövstaområdet som inte är möjliga att använda till annan framtida verksamhet eller som innehåller så mycket farligt avfall att rivning är enda alternativet för att kunna sanera dessa. Målet är också att riva de byggnader som utgör en personsäkerhetsrisk på grund av att dessa utsätts för oönskade besök av diverse personer. Syftet är att området på detta sätt förbereds för framtida verksamhet inom kommunalteknisk verksamhet eller förbereds för total sanering med möjligheter till vilken typ av bebyggelse som helst. När denna rivning och sanering är slutförd kommer området att vara förberedd för ovan angivna användning.

Lägesstatus

Under första halvåret har utarbetats förfrågningsunderlag för upphandling av rivningen. Upphandlingen kommer att var slutförd under hösten och rivning av byggnaderna kommer att påbörjas våren 2006 och vara helt genomförda till 2008.

Erfarenheter hitintills

Förfrågningsunderlaget har tagits fram med hjälp av externa konsulter och är huvudsakligen klart för att genomföra upphandlingen. Inventeringen av byggnaderna inför arbetet att upprätta förfrågningsunderlaget har krävt hela första halvan av 2005. Inventeringsarbetet har varit nödvändig att genomföra innan förfrågningsunderlaget har kunnat tas fram.

Sluttäckning av östra tippområdet Lövsta

Tilldelade medel

15 000 000 kr.

Projektets syfte och mål

Målet är att täta kvarvarande del av gamla soptippen och öppna upp detta området för det rörliga friluftslivet. Den del av Lövstaområdet som härmed sluttäcks är den del som inte kan bli möjlig att använda för bebyggelse i framtiden på grund av sin låga bärighet. Genom att

genomföra sluttäckning av det Östra tippområdet inom Lövsta gamla soptipp så kommer det gamla tippområdet tätas för inläckage av nederbörd ovanifrån. Därmed minskas risken för framtida läckage från tippen ut i Mälaren. I samband med att tippområdet sluttäcks avslutas också strandkanten för tippområdet ut mot Mälaren s.k. strandskoning. Strandskoningens genomförs för att inte Mälaren skall äta sig in i den befintliga gamla tippen. Efter att sluttäckning och strandskoning gjorts kan området öppnas för en strandpromenad och för annan verksamhet av det rörliga friluftslivet.

Lägesstatus

Under första halvåret har arbetats fram underlag för hur tippområdet skall täckas och avslutats. Under hösten kommer detta material diskuteras med berörda myndigheter såsom Miljöförvaltningen och därefter kommer upphandlingen att genomföras.

Erfarenheter hitintills

Erfarenheter från andra tipptäckningar i Sverige och övriga världen som funnit hos anlita konsult har utnyttjats och anpassats till Lövstaområdet. Det fortsatta arbetet förväntas ge ytterligare erfarenheter för deponier av samma typ som Lövsta.

Grovsanering av markområdena där byggnaderna stått i Lövsta

Tilldelade medel

70 000 000 kr.

Projektets syfte och mål

Målet är att täcka kvarvarande del av gamla soptippen och grovsanera marken där byggnader och annan verksamhet pågått. Genom att genomföra grovsaneringen och sluttäckning kommer området åtgärdas så att inläckage av nederbörd ovanifrån minimeras. Därmed minskas risken för framtida läckage från området ut i Mälaren och delar av området kan fortsatt användas för kommunalteknisk verksamhet och annan verksamhet med avfallshanterings- och återvinningsinriktning.

Norra tippområdet täcks i enlighet med beskrivningen för sluttäckning som finns i det förslag som Renhållningsförvaltningen tagit fram som "Avslutningsplan för Lövsta deponi", om inte området kommer att användas annan kommunalteknisk verksamhet utanför Renhållningsförvaltningens ansvarsområde. Om området får en sådan användning får området grovsaneras och täckas på ett sådant sätt som framkommer vid samråd mellan verksamhetsutövaren och miljömyndigheten.

Lägesstatus

Detta projekt har inte påbörjats ännu men kommer att startas upp i samband med att upphandlingen av täckning av östra tippen och rivning av byggnaderna är inne i sin slutfas.

Erfarenheter hitintills

Inga erfarenheter ännu då projektet inte startats.

Insamling av farligt avfall via röda boxar

Tilldelade medel

700 000 kr.

Projektets syfte och mål

Syftet är att minska mängden farligt avfall som hamnar i de vanliga avfallet eller i avloppet, för att undvika risker vid hanteringen och förhindra att det sprids till miljön. Det farliga avfallet ska i stället gå till lämplig behandling.

Målet är att de hushåll som omfattas av projektet ska uppleva att de har fått tillräcklig information om farligt avfall och hanteringen av detta, samt att de har goda möjligheter att på ett enkelt sätt bli kvitt det.

Lägesstatus

Under första kvartalet valdes de hushåll ut som ingår i projektet, sammanlagt ca 370 hushåll i både lägenheter, radhus och villor.

Informationsmaterial togs fram och boxar köptes in. Berörda hushåll fick först ett brev med information om projektet ett par veckor innan boxarna delades ut. Under första veckan av april delades boxarna ut till hushållen tillsammans med mer utförligt informationsmaterial. Hushållen kommer att ha möjlighet att beställa kostnadsfri hämtning av boxen fram t.o.m. mars 2006.

Erfarenheter hitintills

Hittills har elva beställningar av tömning gjorts. Under perioden maj-juni samlades ca 100 kg avfall in via de röda boxarna. Under hösten kommer en påminnelse om möjligheten att beställa kostnadsfri tömning av sin box under projekttiden att skickas ut till berörda hushåll.

***Beredning av utsorterat organiskt avfall från restauranger och hushåll
för biologisk behandling vid Henriksdals reningsverk***
Gemensamt projekt med Stockholm Vatten AB

Tilldelade medel

Del 1: 600 000 kr samt

Del 2: 2 500 000 kr

Projektens syfte och mål

Projektet har inriktningen utreda och förbereda för att bygga en beredningsanläggning för matavfall och skapa en bred förutsättning för att hitta behandlingsanläggningar som kan biologiskt behandla den ökade mängden insamlat matavfall från storkök, restauranger och utvalda hushåll. Inte minst kommer projektet att skapa möjligheten för att mer sorterat organiskt material kan tas emot vid Henriksdals reningsverk för produktion biogas att användas som biobränsle i t.ex. bussar och sopbilar.

Om projektet genomförs tillsammans med utbyggnaden av mottagningen vid Henriksdals avloppsreningsverk kan resultat bli en ökad rötgasproduktion med cirka 1,5 – 1,8 miljoner Nm³ per år. Denna ökade biogasproduktion kommer att utnyttjas som ett förnybart fordonsbränsle.

Projektet utgör delar i samarbetsprojektet mellan Renhållningsförvaltningen och Stockholm Vatten AB med avsikt att bereda matavfall så att det kan tillföras Henriksdal reningsverk.

Lägesstatus

Renhållningsförvaltningen har tillsammans med Stockholm Vatten via konsult tagit fram en första utredning för att klarlägga möjligheter och svårigheter att samverka mellan Renhållningsförvaltningen och Stockholm Vatten AB. Del 1 och del 2 i projektet kommer att löpa direkt efter varandra och kommer att fungera och redovisas som ett sammanhängande projekt.

Erfarenheter hitintills

Rapporten redovisar att det finns möjligheter att samverka men att det finns en del juridiska frågor som måste studeras ytterligare. Dessutom redovisar utredningen att lokalisering av en beredningsanläggning kräver ytterligare utredning.

Förbehandling med skruvpress av matavfall till biologisk behandling

Tilldelade medel

3 100 000 kr

Mål

Målet är att undersöka om förbehandling av matavfall med skruvpress är en metod som bör utvecklas och permanentas i staden för att få ytterliggare matavfall till rötning

Syfte

Syftet är att utöka mängden matavfall som går till rötning för utvinning av biogas samt undersöka nya metoder för förbehandling av sämre utsorterat matavfall.

Förväntat resultat

En anläggning, troligtvis mobil, för förbehandling av matavfall kommer kunna uppföras vid lämplig behandlingsanläggning. Huvudmålet är att öka mängden matavfall som går till rötning för att kunna öka mängden producerad biogas.

Genomförda aktiviteter

En första kontakt är tagen med en eventuell tillverkare av anläggningen.

Pumpbart avfall till biologisk behandling

Tilldelade medel

5 300 000 kr

För projekten Förbehandlat matavfall till biologisk behandling och pumpbartavfall till biologisk behandling (proj 59 & 60)

Mål

Målet är att dessa demonstrationsobjekt ska inspirera andra verksamhetsutövare att nyttja insamlingssystemet i de fall andra insamlingsmetoder för matavfall inte är genomförbara. Idag är det ca 30 % av restaurangerna i Stockholm som av utrymmesskäl inte kan använda insamlingen av matavfall i kärl. Det är i första hand bland dessa restauranger avfallskvarnssystemet bedöms vara intressant. Avfallet är pumpbart och kan levereras direkt till Stockholm Vattens anläggning i Henriksdals reningsverk.

Syfte

Syftet är att utveckla och förbättra insamlingen av organiskt avfall från storkök och restauranger. Projektet syftar också till att testa system på medelstora restauranger ur miljö- och arbetsmiljösynpunkt för att

presentera och demonstrera en lösning för insamling och transport av matavfall för marknaden.

Genomförda aktiviteter

En första undersökning av marknaden har skett för förbehandlingsanläggningar på restauranger och diskussioner förs med 5 anläggningstillverkare. Kontakt har tagits med 6 livsmedelslokaler, varav 2 skolkök. Inom förvaltningen har vi jobbat med utformningen av rutiner och arbetssätt vad det gäller upphandling och urval av restauranger och anläggningar.

Pga för stor arbetsbelastning har genomförandet försenats och ännu ingen anläggning placerats ut.

Fastighetsnära insamling – Rådgivning till fastighetsägare

Tilldelade medel

2 600 000 kr

Projektets mål och syfte

Den fastighetsnära insamlingen ska öka genom stöd och rådgivning till fastighetsägare som har intresse för att införa fastighetsnära källsortering av producentansvarsfraktioner.

Genomföra en ökad fastighetsnära insamling (FNI) så att det utsorterade avfallet, främst förpackningar och tidningar, kan avlämnas inom den egna fastigheten eller i kvartersnära insamlingssystem.

Att avfallsmängden skall minska.

Antalet återvinningsstationer(ÅVS) på allmän mark ska på sikt minska.

Erfarenheter hitintills

Fastighetsägare har kontaktats enskilt eller i grupp. Ett hundratal fastighetsägare som deltog i en enkätundersökning på Södermalm och Farsta har kontaktats. Flera HSB-föreningar har inbjudit till seminarium kring ämnet avfall och källsortering. Projekthandläggarna blir även kontaktade av intresserade fastighetsägare och projektörer.

Ett fortlöpande samarbete sker med olika stadsdelsförvaltningar för gemensamma informationsinsatser riktade till fastighetsägare, allmänhet och politiker. Projekthandläggarna har även informerat vid stadsdelars nämndsammanträden.

Samverkan sker med projektet Sortera Mera! främst genom utbyte av information om planerade och genomförda insatser.

Studiebesök har genomförts på olika anläggningar för behandling, sortering och insamling.

Ett påtagligt hinder under året är intresse- och branschorganisationen Fastighetsägarna Sveriges uppmaning till fastighetsägarna att inte bygga för källsortering just nu, utan istället invänta resultatet av de lokala samråden mellan kommun och producenter. Fastighetsägare är därför ovilliga att göra ekonomiska satsningar på FNI-lösningar men även för att det är otydligt regelverk, arbetsmiljöproblematik och delat ansvar i avfallsfrågorna.

Ca 1000 fastighetsägare har informerats brevledes om investeringsstöd för FNI. Intresset för det nyinrättade investeringsstödet för källsorteringsutrymmen i flerbostadshus har varit oväntat lågt. Endast ett fåtal fastighetsägare har hört av sig.

Allmänt kan sägas att den fastighetsnära insamlingen i Stockholm ökar, men takten är långsam

Fastighetsnära insamling – Lokaler för kvartersnära insamling

Tilldelade medel

14 100 000 kr

Projektets syfte och mål

Syftet är att utforma lokaler anpassade till kvartersnära insamling inom ett begränsat geografiskt område.

Målet är att inom en innerstadsdel där den fastighetsnära insamlingen är svårlöst, med anledning av byggnaders utformning, skapa ett system för kvartersnära insamling.

Tillägg till projektet

Kommunstyrelsen beslöt att organiskt avfall bör tillkomma som fraktion i projektet.

Nämnden har därför vid ansökningsomgång 2 ansökt om medel för att kunna samla in pumpbart matavfall vid flerbostadsfastigheter. Denna ansökan avslogs med motiveringen att projektet inte är förenligt med kommunallagen, eftersom det kommer att gynna enskild fastighetsägare.

Lägesstatus

De juridiska förutsättningarna för att anordna kvartersnära insamling för fastigheter inom ett geografiskt område måste klarläggas ytterligare för att inte strida emot kommunallagen.

Det kan leda till att projektet får en något annat upplägg men med inriktning mot kvartersnära insamling.

Senast under november 2005 skall förutsättningarna för projektet klarläggas. Det är även aktuellt att rekrytera extern projektledare för att genomföra projektet.

Miljölaboratoriet

Tilldelade medel

5 miljoner kronor.

Mål

Etablera ett webbaserat lärande om miljöfrågor för skolelever i Stockholms stad.

Ge skolelever i Stockholms stad möjlighet att lära mer om miljöfrågor utifrån ett lokalt helhetsperspektiv.

Projektets bakgrund

Att samordna stadens olika miljöaktörer i informationsinsatser gentemot skola, lärare och elever har visat sig mycket effektivt. Eleverna får möjlighet att betrakta miljöfrågorna ur ett helhetsperspektiv samtidigt som man erhåller ett resurs- och kostnadseffektivt arbetssätt.

Genom att använda webbplatsen Miljölaboratoriet i skolundervisningen får stadens elever, företrädesvis i årskurs 8 och 9, möjlighet att lära sig mer om resurshushållning i vardagslivet. De ges en bättre helhetsförståelse och insikt i hur de själva kan ta ansvar för miljön och hur de kan påverka beslutsprocesserna.

Miljölaboratoriet kan ge eleverna ett personligt förhållningssätt till miljöfrågorna och skapa respekt och omsorg om såväl den egna närmiljön som miljön i ett vidare begrepp.

Läget i stort

Projektstart var i april 2005 och avslut i april 2007. Miljölaboratoriet förväntas vara klart att användas från oktober 2006. Projektets förstudie och planering pågår april t.o.m. december 2005.

Upphandling av leverantör för den funktionella uppbyggnaden av webbplatsen genomförs som selektiv upphandling. Inriktningen är att teckna avtal med leverantör i januari 2006.

Läget i detalj

Projektet håller uppgjord budget-, tids- och aktivitetsplan. Arbetet med förstudien har kommit ungefär halvvägs. De olika delarna i förstudien (bl.a. behovsanalys, nulägesanalyser och teknisk förstudie) levereras i slutet av september för att sedan sammanställas och utgöra underlag för styrgruppens inriktningsbeslut i början/mitten av oktober.

För närvarande pågår arbetet med att rekrytera pilotskolor (tre kommunala och en privat grundskola) samt medlemmar i referensgruppen. Detta bedöms vara klart i mitten av september.

Upphandlingen är påbörjad och fr.o.m. vecka 37 kommer ansökningsinbjudan att kunna hämtas på projektets webbplats av intresserade leverantörer. Utifrån inkomna ansökningar kommer 5-7 leverantörer att väljas ut. Dessa kommer sedan i nästa steg att bjudas in att lämna anbud på att utveckla webbplatsen.

Läs mer om projektet på www.stockholm.se/miljolaboratoriet

Förvaltningens kommentarer

Tempot i genomförandet behöver höjas i några projekt. Organisationen kommer därför att förstärkas, både genom projektanställningar och ökade konsultinsatser. Förvaltningen återkommer med en ny rapport vid decembersammanträdet.